

kan väl hysa samma ljuftva öfvertygelse? – Men de herrliga N:o 2 och 3 äro likväl för en del läsare förlorade! – Ja för evigt – det är hårdt, grufligt hårdt! Saima kan blott beklaga, djupt beklaga förlusten, skulle hon också derigenom öka saknaden.

41 KNÄPPAR.

Saima n:o 6 8. II 1844

Åbo Underrättelser synas vara förknuffade. Deras vrede är väl oss en gruflig ting: men allt måste bäras och lidas. Likväl kunne vi ej lida, att Å. U. beskylla oss för osanning. Hafva Å. U. icke af H:r v. Derschan fordrat upplysning, hvilka »utmärktare litteratörer» i Finland skola lemna bidrag till hans Tidskrift? – Hafva Å. U. icke i sin egen Prenumerations-Anmälan för året bjudit publiken på bidrag af »yngre litteratörer?» – Och om så förhåller sig, så vänta vi af Å. U. så mycken anständighet, att de återtaga sin fula beskyllning, hvilken eljest skall vittna om allt för stor skamlöshet.

Oss står det åter fritt att anse allt orerande om Finlands både »utmärktare» och »yngre litteratörer» för en löjlighet samt att förvägra en tidningsskrifvare i allmänhet och de våra i synnerhet heder och värdighet af litteratörer, om också Kejs: Alex. Universitetets Katalog bland de lärda herrarnes »Skrifter» räknar Tidningsuppsatser.

H:fors Morgonblad har oförmodadt i sällskap med Borgå Tidning och Åbo Underrättelser tagit humör öfver våra små anmärkningar. Vårt ödmjuka förmenande, att all landets Tidningslitteratur till sitt innehåll har »just ingenting,» synes isynnerhet hafva väckt ond blod. Saima har lofvat blifva lika innehållsrik, och detta synes vara en ytterligare stöttesten, ehuru Morgonbladet nu på sätt och vis måste medgifva, att hon hållit ord. Men hon har i påståenden gått ännu längre och ansett Finlands litteratur öfverhufvud icke hafva gått framåt under de sista 30 åren, fastän under en så bälstor publicitets medverkan. Deremot hänvisar nu Morgonbladet till en jemförelse mellan Keckmans »Förteckning» och Borgå T-s »årsberättelser öfver den litterära produktiviteten i Finland.» Vi bedje då Morgonbladet till den förra foga Lidéns af Marklin fortsatta Katalog och till de klingande årsberättelserna» nutidens Disputations litteratur, samt sedan beräkna »antal och värde». Behagar M. Bl. vidare afse tidernas förändrade kraf, så »torde» den litterära produktiviteten i Finland befinnas vandra en annan väg än den Morgonbladet förmodar.

Vi hafva yttrat, att i M. B-s nyårstal åtskilligt »lika gerna kunnat vara osagdt», och M. B. ger oss genom upprepadet af sitt tal full anledning att ännu en gång säga det samma. Men M. B. torde inse, att Saima i denna fråga bör och måste följa sin yrkade regel att hellre tiga än illa tala.

42 PAAVISTA JA PAAVIN USKOSTA.

Maamiehen Ystävä n:o 6 10. II 1844

Neljännessä leheessä puhuimme jotakin Paavista ja sanoimme hänen muinon saaneen Kuninkaatkin kuulemaan käskyjensä. Ja vieläpä nytkin monessa valtakunnassa, jossa Paavin uskoa tunnustetaan,

samalla tavalla häntä kunnioitetaan, vaikkei meidän maassamme enää toki pidetä häntä minäkään. Koska Paavit kuitenkin parahina aikoinansa villityksillensä vallittivat enimmän osan Kristityistä Suomenmaassa, niin tahdomme vähän laviammalta kertoa, kuinka he alustapitään tämmöisen vallan saivat.

10 Apostolit olivat ensimmäisen Kristin Seurakunnan johdattajat ja opettajat, mutta aikaa myöten määrättiin heidän avuksensa usiampia miehiä, joita alussa nimitettiin *Vanhimmiksi* ja sitte *Piispoiksi*. Näiden hallituksen alla hyvin menestyi seurakunta, vaikka häntä kovasti vainottiin ja vaijattiin lähes kolme sataa vuotta. Vielä paremmin olis Kristin opin pitänyt menestyä tämän ajan kuluttua, koska silloin Ruhtinatkin alkavat tämän uskon tunnustamiseen taipua ja Kristityitä puollustaa, niin etteivät nyt enää pakanat ja Juudalaiset vihallansa voineet heitä vahingoittaa. Vaan näin rauhaan päästyänsä alkavat Kristityt keskenänsä taistella, usein aivan tyhjästä jutuista, ja hämmennellä omia jaarituksiansa Jesuksen ja hänen Apostoleinsa oppiin, eivätkä enää pitäneet oikiata vaaria sydämmensä siveydestä ja nuhtetomasta elämästä. Tosin rakennettiin komioita kirkkoja, mutta mitä

20 nekän saattovat hyödyttää, kosk'ei niissä oikialla hartaudella hengessä ja totuudessa palveltu Jumalata, niinkuin Kristityt alku ajoissa tekivät, vaikka pitivät Jumalan palvelustansa muissa tavallisissa huoneissa ja vieläpä useen niissäkin salaisesti. Tämä huolimattomuus Kristikunnassa lisääntyi aina enemmän, kuin Seurakunnan ylhäisimmät opettajat rupeisit riitelemään keskenänsä, kuka heistä pitäis saaman suurimman arvon ja vallan.

Romin kaupungissa asui Piispa, joka kaikella tavalla oli kokenut lisätä arvoansa ja valtaansa. Tämä Piispa, jota sitte ruvettiin Paaviksi nimittämään, taisteli kauvan, päästäksensä kaikkein Piispain päämieheksi ja sai vielä Ruhtinatkin avuksi tässä kokeessansa. Vaan ei tytyntykään vielä siihen, että pääsi vallitsemaan hengellisissä asioissa, mutta tämän toivonsa voitettua, tahtoi hän pitää Ruhtinoitakin käs-

30 kyläisinänsä; ja luonnistuikin viimein tämä hänen tuumansa, vaikka tuo varsin kummalta kuuluu. Niinkauvoin kuin ihmiset vielä lukivat ja ymmärtivät Raamatua, ei Paavi uskaltanut suurta kavaluutta ja ylpeyttä harjoittaa; mutta vähitellen vieraantui kansa pois Raamatusta, niin ettei ensinkään saanut käsiinsä tätä pyhää kirjaa, eikä siitä kuullut muuta mainittavankaan, kuin pyhä päivän Evangeliumia ja Epistolia Kirkossa luettavan. Kyllähän sen hyvin arvaa, että Kristityt tällä tavalla joutuivat aivan taitamattomiksi ja tyhmiksi uskon asioissa, ja

40 eipä silloin ollut vaikia heitä pettää. Nyt sanottiin Paavin olevan Kristuksen siaisena maan päällä ja että häntä sentähden kaikissa piti uskottaman ja hänen käskyjänsä estelemätä kuultaman, juuri kuin ne olis Jumalasta lähteneet. Ja vaikka nämät Paavin käskyt usein sotivat Jumalan sanaa ja järkeä vastaan, niin ei kuitenkaan hirvitty niitä kiistää. Sillä jos joku sen teki, sulki Paavi hänen pois seurakunnan yhteydestä niinkuin jumalattoman ja häjynkurisen pakanan.

Aivan äärettömäksi tämä pahennus paisui, kuin *Gregorius 7:mäs* pääsi Paaviksi vuonna 1073. Hän oli kavala ja ylpiä, mutta myös viisas ja nerokas mies, eikä välttänyt mitäkään välikappaletta, oli se paha eli

50 hyvä, saahaksensa valtansa enenemään. Tähän asti toki vähän välttivät entiset Paavit Ruhtinoita aivan suututtamasta, vaan tämä pöppö ponnisteli pelkäämätä heitäkin vastaan ja kukistikin peräti heidän arvonsa, vaikka olisivat oikeudella pitäneet hänen esimiehinänsä olla. Kyll'eivät Kuninkaatkään varsin helposti heittäneet valtaa käsistänsä, vaan eivät tässä paljo auttaneet mitkään taistelemiset eikä kilvoitukset.

Sillä kuin he eivät tahtoneet taipua Gregoriuksen mielen mukaan, kasketti hän heitä tuomioistuimensa eteen, pani heitä pois viralta, ja jos he kokivat häntä vastustaa, yllytti hän heidän alamaisansa kapinaan ja semmoiseen uppiniskaisuuteen, etteivät ensinkään totelleet Ruhtinoitansa. Viimein täytyi Ruhtinat, päästäksensä oma in valtakuntainsa haltioiksi, antautua Paavin armoille ja anoa häneltä anteeksi, usein aivan häväisevällä tavalla.

Kuin nyt ei kukaan enää uskaltanut Paavia vastustaa, tuskinpa salaisesti epäilläkkään hänen valtansa laillisuutta, alkoi hän häpiämätä Kristin oppia turmella monenkaltaisilla turhilla ja pahentavaisilla opetuksilla ja valhepuheilla. Niin kielsi hän kaikki papit naimasta ja määräsi, että heidän tavaransa pitäsi tulla Paavin kukkaraan heidän kuoltuansa. Kristityille näyteltiin luita ja kalloja, joita sanottiin edesmenneihen pyhain luiksi ja terveellisiksi tautia poispoistamaan; ja semmosia myötiin kalliin hintaan. Juhlia määrättiin pyhain ihmisten muistoksi, joihen esirukouksien sanottiin paljo voivan Jumalan edesä, jonka tähden heille myös osotettiin Jumalallinen kunnia ja heitä avuksi huuettiin. Vieläpä uskottiin heidän hautapaikoillansa monta ihmettä ja kummitusta tapahtuneen. Näitä ja muita tämänkaltaisia valheita ja jaarituksia neuvottiin silloin ihmisille, mutta Kristuksen ja hänen Apostoleinsa opetukset laiminlyötiin ja unhotettiin. Kaikkein häpiällisimpään juoneen viimeen Paavit mielistyivät, kuin he rupeisivat ihmisille rahan edestä myömään syntiä anteeksi, sekä ennen tehtyjä että niitä, joita vasta aivottiin tehdä; mutta vaikka tämä kauppa aivan hyvästi alussa kannatti, niin se viimeen matkaansaattoi Paavin vallan kukistamisen, sillä ainoastaan tätä kelvotointa kaupantekoa Lutherus ensin vastaanseisoi, kuin hän alkoi Kristin oppia Paavin erhetyksistä puhdistaa.

Aivan oivalliset apumiehet Paavin kokeita edesauttaissa ja hänen vilittyksiänsä levittämässä, olivat *Munkit*, jonka vuoksi heistäkin muutaman sanan tässä sanonen. Silloin kuin Kristin opin ensimmäinen puhtaus jo rupeisi häviämään, saivat monikin päähänsä, että kaikki maalliset askareet estävät totisen jumalisuuden harjoittamista, ja että sitä pyhemmäksi ihminen pääsee, kuta pitemissä rukouksissa hän oleskelee. Sentähden heittivät he peräti pois kaiken työn teon ja elivät tekopyhässä laiskuudessa, erinäisissä, tätä varten raketuissa huoneissa, joita sanottiin *Klostereiksi*. Toisissa Klostereissa asui ainoastaan vaimoväkeä, joita kututtiin *Nunnoiksi*, toisissa taas pelkkää miehenpuolta ja näitä nyt nimitettiin *Munkiksi*. He pitivät ihtensä paljo pyhempinä ja parempina muita ihmisiä, vaikka usein olivat varsin jumalattomia ja kelvottomia. Vääryydellä ja petoksilla he elättivät henkeänsä, kosk'eivät itte viihtineet työtä tehdä. Monta ihmeellistä puhetta on näistä samoista munkeista, ja ehkä jonkun kerran kertoo Maamiehen Ystäväkin teille tämmösen tarinan.

43 KALEVALASTA.

Maamiehen Ystävä n:o 6 10.11 1844

Kyllä hän taidatte hyvät miehet vielä muistaa, mitä toisessa lehdessä juteltiin Suomalaisen Kirjallisuuden seurasta ja kirjoista, joita tämä seura on toimittanut. Näiden kirjain seassa mainittiin ensimmäiseksi *Kalevala* niminen kirja, joka on Doktorin Lönrotin ulosantama. Ja tästä kirjasta nyt erittäin puhutaan muutama sana.